

Vyjadrenie a výzva lekárov, psychológov a iných odborníkov ku vplyvu rodovej ideológie na duševné zdravie detí

So znepokojením sledujeme súčasné trendy v politike a časti spoločnosti, ktoré čoraz viac naliehajú na vnášanie rodovej ideológie do škôl.^{1,2,3} Rodová ideológia okrem iného tvrdí, že nezáleží na vrozenom biologickom pohlaví jednotlivca, resp. že je nepodstatné: každý má mať možnosť vybrať si, kým sa cíti alebo kým si želá sa stať (mužom?, ženou?, inak sexuálne/rodovo odlišným?). Biologické delenie pohlaví na mužov a ženy vraj človeka obmedzuje, lebo údajne vytvára v spoločnosti *rodové stereotypy* zmýšľania a správania, ktoré neskôr vedú k rôznym formám *diskriminácie*. Rodová ideológia si preto nárokuje predefinovať obvyklé chápanie sexuality človeka z biologického a medicínskeho hľadiska na sociálno-kultúrne vytvorený konštrukt **rodu (gender)**, teda na predmet rýdzo subjektívneho vnímania a cítenia seba samého tak, aby si každý mohol „slobodne určiť“, kým je alebo kým chce (rodovo) byť.⁴

Súčasťou *rodovej ideológie*, argumentujúcej svojisky chápanú požiadavkou *rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí*, je vytvoriť takzvanú *rodovú demokraciu*^{5,6}: celospoločenskú sociálno-kultúrnu zmenu. Túto (sociálno-inžiniersku!) zmenu má aktívne zabezpečovať štát najprv cez rôzne smernice, deklarácie a stratégie (*soft law*): keďže tieto myšlienky nemajú priamu podporu v občianskej spoločnosti, boli by ťažko schváliteľné v národných parlamentoch ako zákony (*hard law*).⁷ Štátna rodová propaganda má preto v súčinnosti s tretím sektorom, vzdelávacím systémom a médiami zabezpečiť akceptovanie tejto politiky verejnosťou, aby nakoniec mohla byť záväzne kodifikovaná do národného zákonodarstva. Tomu má slúžiť takzvané *rodové scitlivovanie* verejnosti.⁸

Ide o obzvlášť kontroverznú tému, keďže **primárnym cieľom rodového scitlivovania** sú predovšetkým **deti a mládež**. Podľa rodovej ideológie má štát prostredníctvom výučby a výchovy v školách deťom *rozrývať* či *rozkývavať* ich (vrozeným pohlavím danú) rodovú identitu, a to od čo možno najnižšieho veku.⁹ To sa má dosiahnuť najmä vnesením novej, „sexuálne korektnej“ výchovy do školských osnov. Dieťa sa má oboznamovať s rôznymi formami sexuálnych prejavov, aby si potom mohlo „slobodne“ vybrať svoju rodovú identitu.

Rodové scitlivovanie v edukačnom procese znamená konkrétne i to, že pedagógovia majú deti vystavovať *rodovo opačným podnetom*. Cez rodovo neutrálne hračky, prezentáciu rodovo opačných vzorcov správania, nabádanie ku skupinovým aktivitám a hrám s výmenou mužských a ženských rol a podobne. Cieľom týchto techník je dieťa „oslobodiť“ od zaužívaných rodových prejavov správania – *rodových stereotypov*, ktoré mohlo získať a osvojiť si z domáceho prostredia. Ide o takzvaný *rodovo citlivý výučbový proces*.¹⁰ Jeho zástancovia tvrdia, že škola má poskytovať priestor, kde dieťa môže a má slobodne skúmať svoju sexualitu a rôzne formy sexuálneho prejavu – bez posudzujúceho a „neurotizujúceho“ vplyvu rodičov.¹¹

Z odborného, medicínskeho i psychologického hľadiska je **experimentovanie s duševným vývojom dieťaťa neprípustné** (o neetickosti takého počínania ani nehovoriac).¹² Platí to najmä v takej citlivej oblasti, akou je sexualita. O to viac, že pochybné zásahy do prirodzeného vývoja dieťaťa môžu vyvolať neželané duševné poruchy, poruchy správania, úzkostné stavy, depresie a iné.¹³ Ide o experiment, ktorého najväčším rizikom však je, expresívne povedané, mrzačenie psychosexuálneho vývoja detí.

Osobitne sa v spojitosti s rodovým scitlivovaním detí otvára otázka vyvolania **poruchy rodovej identity**.¹⁴ Ide o duševnú poruchu (u dospelých sa tradične označovala ako transsexualita), pri ktorej sa biologicky normálne vyvinutý muž cíti byť ženou, resp. biologicky normálne vyvinutá žena mužom. Pri výskyte v detstve dieťa stráca zmysel pre svoju vlastnú rodovú/sexuálnu identitu (chlapec, dievča) a začne prejavovať vzorce správania opačného pohlavia.¹⁵ Významnú úlohu pri vzniku tejto poruchy hrajú práve rodové vzory a podnety v období kritických fáz vývoja mozgu (vpečatovanie, imprinting) počas detstva a dospievania.¹⁶ Preto experimentovanie s psychosexuálnym vývojom dieťaťa v edukačnom procese – s cieľom pozmeniť jeho „chlapčenské“ či „dievčenské“ vzorce vnímania a správania – predstavuje nezanedbateľné riziko indukcie tejto duševnej poruchy.

Navyše, rodová ideológia – hoci sa usiluje tváriť vedecky – ani zďaleka nezodpovedá vedeckým kritériám. Jej „teória“ pripomína skôr akúsi (postmodernú) „hru so slovami“¹⁷, nie serióznu vedeckú argumentáciu a interpretáciu, ktoré by mali byť založené na overených faktoch a dôkazoch (evidence-based). Premisy a radikálne antropologické závery rodovej ideológie sú vedecky nekorektné, nedomyslené a odtrhnuté od reality. V úsilí obhájiť svoje tvrdenia rodoví ideológovia bezdôvodne a bez znalosti veci spochybňujú uznávané vedecké odbory alebo ich poznatky, považujú a označujú ich za „sexistické“. S dešpektom sa dívajú napríklad na význam celého radu biológických disciplín, pohrdlivo hovoriac o „biologizme“. (Evokuje to v nás spomienku na minulé doby, keď sa z ideologických dôvodov genetika či kybernetika označovali za buržoázne, reakčné pavedy).¹⁸

Ďalej, rodová teória svoje šírenie a spoločenskú akceptáciu presadzuje nie cez vedecký výskum a oponentúru odbornej obce, ale cez politický lobing v národných a nadnárodných politických štruktúrach. Nekriticky a manipulatívne pritom pretláča *záujmy* a *ciele* aktivistov predovšetkým určitých menšinových skupín¹⁹ (mimochodom, aj u nás pri všetkých významných vládnych inštitúciách a pri parlamente aktívne a oficiálne fungujú skupiny rodových ideológov).

Aj navrhovaný sociálny experiment *rodového scitlivovania* pri výchove a výučbe detí v školách (*rodovo citlivý výučbový proces*) v podstate neprekračuje metódu vedecky najrizikovejšieho experimentovania „pokusom a omylom“, kde až budúcnosť môže ukázať, že išlo o omyl (podľa stáročnej ľudskej skúsenosti a evolučnej histórie života²⁰ takmer s istotou o omyl tragický).

Preto my,

predstavitelia a zástupcovia medicínskej, psychologickej a inej odbornej obce odmietame sociálne experimentovanie s duševným zdravím dieťaťa. Vystavovať dieťa „rodovému scitlivovaniu“, nech už sa koná prostredníctvom vychovávateľov, pedagógov, inštitúcií alebo médií, je z nášho odborného hľadiska neospravedlniteľné. Každý neprirodzený zásah do vnútorného vývoja dieťaťa v úsilí pretvoriť alebo indoktrinovať ho podľa želania ideológie predstavuje vážnu formu duševného násillia a porušenie medzinárodných konvencií práv dieťaťa. Štát, ako aj celá spoločnosť majú zabezpečovať v celom verejnom priestore, zvlášť v školách a v predškolských zariadeniach prostredie, ktoré bude chrániť krehkú duševnú stabilitu detí počas ich dospievania.

Žiadame vládu Slovenskej republiky, aby prijala **konkrétne opatrenia, ktoré zabránia vstupu rodovej ideológie do edukačného procesu.** Iba tak bude štát dôveryhodným partnerom pre rodičov pri výchove ich detí a garantom zdravého výchovného prostredia v edukačnom procese. Prostredia bezpečného pre výchovu detí tak, ako to vyžaduje medzinárodný Dohovor o právach dieťaťa.²¹

Navrhujeme zabezpečiť tieto konkrétne opatrenia:

1. **Monitorovať pedagogické pomôcky a učebnice pre školy vo vzťahu k ich ideologickému obsahu.** Upovedomiť riaditeľov škôl o nevhodných učebniciach. Umožniť rodičom aby mohli slobodne zvoliť spôsob sexuálnej výchovy pre svoje dieťa. *(Ministerstvo školstva SR)*
2. **Zabezpečiť vzdelávanie pedagógov vo vzťahu k rizikám rodovej ideológie** a ich negatívneho alebo nebezpečného vplyvu na vývin dieťaťa. Organizovať s týmto cieľom odborné workshopy a semináre. *(Ministerstvo školstva SR)*
3. **Zastaviť štátne financovanie rodových projektov,** ktoré sa venujú rodovému scitlivovaniu detí a spoločnosti. *(Úrad vlády SR, Ministerstvo zahraničných vecí SR, Ministerstvo práce a sociálnych vecí SR, Ministerstvo školstva SR, Ministerstvo kultúry)*
4. **Šíriť osvetu o rizikách rodovej ideológie pre duševný vývin detí a mládeže.** *(Ministerstvo kultúry SR, Ministerstvo zdravotníctva SR)*
5. **Prijať účinné legislatívne opatrenia proti páchaniu duševného násillia na deťoch, ich manipulovaním k prijatiu postojov rodovej ideológie,** ako aj formou jej verejnej propagácie. *(Národná rada SR)*

Publikované k medzinárodnému dňu detí, 1.júna 2014.

<pozri prílohu ZOZNAM PODPOROVATEĽOV>

www.rodovescitlivovanie.sk

ODKAZY

¹ WHO Regional Office for Europe and BZgA: **Standards for sexuality education in Europe. A framework for policy makers, educational and health authorities and specialists.** Cologne, Federal Centre for Health Education, BZgA, 2010, 63s.

² WHO Regional Office for Europe and BZgA: **Standards for sexuality education in Europe. Guidance for implementation.** Cologne, Federal Centre for Health Education, BZgA, 2013, 76s.

³ Pozri tiež Rovňanová, L., Lukšík, I., Lukšíkopvá, L.: **Metodická príručka sexuálnej výchovy na druhom stupni základných škôl.** Spoločnosť pre plánované rodičovstvo, 2007, 154s. (vydavateľstvo a miesto vydania neuvedené).

⁴ Butler, J.: **Gender trouble. Feminism and the subversion of identity.** New York – London, Routledge, 1990 (reprint 1999), xxxiii+221s. (Slovenský preklad: **Trampoty s rodom. Feminizmus a podryvanie identity.** Aspekt, 2003, 222s.) Táto publikácia autorky predstavuje základné dielo rodovej ideológie.

⁵ **Gender democracy as a goal and an organisational principle** (dostupné na <http://www.gwi-boell.de/en/2012/01/10/gender-democracy-goal-and-organisational-principle>) pozri tiež <http://www.uni-klu.ac.at/unisop/wordpress/wp-content/gender-grassroots-democracy.pdf> a tiež <http://www.uni-klu.ac.at/unisop/wordpress/wp-content/demarchy-or-five-demands-for-a-feminist-queer-politics.pdf>).

⁶ Kiczková, Zuzana: **Ružový a modrý svet – čítanie pre kvalifikáciu z rodovej problematiky.** In ASPEKTin - feministický webzín, Uverejnené 25. októbra 2005, „Demokracia v spoločnosti nemôže existovať bez rodovej demokracie a rodovej rovnosti. Jedným z prvých krokov na ceste k nej je oslabovanie a odstraňovanie rodových stereotypov všetkými možnými prostriedkami a to už v skorom, detskom veku.“ Dostupné na http://archiv.aspekt.sk/aspekt_in.php?content=clanok&rubrika=21&IDclanok=151.

⁷ Trubek, D., Trubek, L.G.: **Hard and soft law in the construction of social Europe: the role of the open method of co-ordination.** European Law Journal, 11/3 (2005), s.343-364.

⁸ Joerger, C., Taylor, E. (eds): **Gender sensitivity – a training manual for sensitizing educational managers, curriculum and material developers and media professionals to gender concerns.** UNESCO (printed in France), 2004, 203s.

⁹ „Publikácia (Ružový a modrý svet) sa zameriava na „cieľovú skupinu“ - dievčatá a chlapcov, čím chce ešte viac zdôrazniť, aké dôležité je začať s **rozkyňvaním a spochybňovaním rodovej stereotypizácie a jej negatívnych dôsledkov už v prvých fázach socializácie.**“; - pozri odkaz 6

¹⁰ Experiment „rodovo citlivej výchovy“ predstavuje veľmi kontroverznú tému. Jeho zavádzanie naráža na nesúhlas najmä zo strany mnohých rodičov, čo si neželajú, aby ich deti boli v škole „rodovo citlivo“ vychovávané (Pre príklad verejnej kontroverzie pozri: www.independent.co.uk/news/world/europe/genderneutral-preschool-accused-of-mind-control-2305983.html).

¹¹ V tejto spojitosti je zaujímavé, že na pohlavie/rod dieťaťa reagujú svojím správaním aj dospelí (najmä ženy), a to bez toho, aby ich k tomu niekto viedol. Nasvedčuje to tomu, že prirodzená rodová stereotypizácia je v človeku hlboko zakorenená a „podpisuje sa“ aj pod prirodzenú rodovú diferenciáciu detí. Pozri k tomu dnes už klasickú štúdiu Seavy, C.A., Katz, P.A., Zalk, S.R.: **Baby X. The effect of gender labels on adult responses to infants.** Sex Roles, 1(2), 1975, s.108-109. Metódy „rodovo citlivej výchovy“ sa tak vlastne usilujú o *umelý vstup* do prirodzeného vývinového procesu, vďaka ktorému sa pohlavní chlapci, resp. dievčatá aj rodovo postupne (a prirodzene) identifikujú ako chlapci a dievčatá. Rodoví ideológovia sa podľa všetkého nazdávajú, že by to takéto jednoduché nemalo byť. Tvrdia, že je **bezohľadné**, že deti sú rodičmi apriori obočnané o ich **individualitu** a prejavy svojej osobnosti pri „voľbe“ rodového správania.

¹² Na mysli máme konkrétne experimentovanie s psychosexuálnym vývojom dieťaťa v kontexte politických cieľov rodovej ideológie. Je totiž manipulatívne, no najmä riskantné z hľadiska neskorších, možno i celoživotných následkov pre vyvíjajúce sa individuum.

¹³ Viaceré štúdie potvrdzujú klinickú prax, že deti vyrastajúce v neúplnej, alebo „alternatívnej“ rodine, prípadne ak sú vystavované nevhodným výchovným podnetom a rodovým vzorom počas vývinu, majú vyšší sklon k depresiám, samovraždám, prípadne aj k horšiemu uplatneniu v praxi ako iné deti. (Pre príklad pozri: Regnerus, M.: **How different are the adult children of parents who have same-sex relationships? Findings from the New Family Structures Study.** Social Science Research, Volume 41, Issue 4, July 2012, Pages 770,)

¹⁴ **Gender identity disorder** – pozri oficiálne klasifikačné systémy duševných porúch: ICD-10 (v SR platí záväzne),

DSM-IV-TR (americký klasifikačný systém z r.2000); v najnovšom americkom klasifikačnom systéme DSM-5 (z r.2013) má táto porucha názov **gender dysphoria** (rodová dysfória).

ICD-10: The ICD-10 classification of mental and behavioural disorders – clinical descriptions and diagnostic guidelines. Geneva, World Health Organization, 1992, 362s.

DSM-IV-TR: American Psychiatric Association: Diagnostic and statistical manual of mental disorders. Fourth edition, text revision. Washington, D.C., American Psychiatric Association, 2000, 943s.

DSM-5: American Psychiatric Association: Diagnostic and statistical manual of mental disorders. Fifth edition. Washington, D.C., American Psychiatric Association, 2013, 947s.

¹⁵ Ide o poruchu rodovej identity v detstve (**gender identity disorder of childhood**), resp. podľa DSM-5 o rodovú dysfóriu u detí (**gender dysphoria in children**). Podľa epidemiologických zistení jestvuje istá kontinuita vo vývoji tejto poruchy a jej pretrvávajúť do adolescence a dospelosti: u rodených mužov je to do 30%, u rodených žien až do 50% prípadov; okrem toho 63-100% rodených mužov a 32-50% rodených žien sa v dospelosti identifikuje homosexuálne (no keďže homosexualita nie je klasifikovaná ako porucha, tak sa vlastne „uzdravila“) – pozri k tomu DSM-5 (cit. vyššie), s.455.

¹⁶ Pozri k tomu napr.: Ridley, M.: **Nature via nurture: genes, experience, and what makes us human**. New York, HarperCollins, 2003, 326s. Na zmienené „vpečatovacie“ procesy sa zároveň a následne navrstvujú vplyvy sociálneho učenia (pozri napr. Miller, P.H.: **Theories of developmental psychology**. New York, Worth Publishers, 2011, s.178-232), pričom dochádza k tzv. plastickým zmenám mozgu (prehľadne k tomu pozri napr. Rakús, A.: **Neuroplasticita**. Neurol.pro praxi, 10(2), s.83-85).

¹⁷ Postmodernistickí autori a filozofi (napr. Foucault, Derrida, Lacan) píšú takmer nezrozumiteľne, pozri o tom napr. Koukolík, F., Drtilová, J.: **Život s deprivanty II – Základy stupidologie**. Praha, Galén, 2002, s.225-233. Nositeľ Nobelovej ceny za fyziku Steven Weinberg pri čítaní postmodernistického textu poznamenal: „Nemám vôbec žiadny nápad, čo by to mohlo znamenať.“ – pozri Weinberg, S.: **Tváří v tvář. Věda a její intelektuální protivníci**. Praha, Aurora, 2004, s.135-157. Poznamenávame, že viacerí „teoretici“ rodovej ideológie, špeciálne aj J.Butlerová (pozri odkaz 2.) na spomenutých postmodernistických autorov nadväzujú, inšpirujú sa nimi (a svojím spôsobom k nim patria)

¹⁸ Kritický pohľad zasväteného a renomovaného vedca možno nájsť v: Pinker, S.: **The blank slate. The modern denial of human nature**. New York, Penguin Books, 509s. Upozorňujeme zvlášť na kapitolu venovanú problematike gender (s.337-371), kde sa poukazuje aj na nedostatočnú kredibilitu „teórie ružového a modrého sveta“ (pink-and-blue theory), s.346-350.

O tom, že problematika gender sa dá sprostredkovať aj bez apriórneho skresľovania rodovou ideológiou, svedčí napr. kniha, ktorá pred časom vyšla v českom preklade - Lippa, R.A.: **Pohlaví: příroda a výchova**. Praha, Academia, 2009, 432s. (orig. Gender, nature, and nurture, 2005).

¹⁹ Pozri napr. **Jogjakartské princípy**. Bratislava, Úrad vlády Slovenskej republiky, 2011, 42s. (dostupné na www.vlada.gov.sk/data/att/1829_subor.pdf) - v angl. origináli **Yogyakarta principles: Principles on the application of international human rights law in relation to sexual orientation and gender identity** (dostupné na www.rfsi.se/public/yogyakarta_principles.pdf). Ďalším (nadväzujúcim) dokumentom je **An activist's guide to the Yogyakarta principles**, 146s. (dostupné na https://iglhr.org/sites/default/files/Activists_Guide_Yogyakarta_Principles.pdf).

²⁰ Máme na mysli tú neobyčajne dôležitú súčasť evolúcie života, ktorá súvisí s objavením sa pohlavného rozmnožovania a pohlavného výberu. Vo vede o evolúcii to predstavuje líniu, ktorej počiatky formuloval už Darwin (pozri Darwin, Ch.: **O pohlavní výbere**. Praha, Academia, 2005, 470s.) a pokračuje dodnes (prehľadne pozri napr. Ridley, M.: **Červená královna. Sexualita a vývoj lidské přirozenosti**. Praha, Portál, 2007, 316s.).

²¹ **Deklarácia práv dieťaťa** (vyhlásená v OSN r.1959 a ratifikovaná SR v r.1990) v bode 2. hovorí: „*Dieťaťu sa má dostať zvláštnej ochrany a treba mu zákonmi a inými prostriedkami zabezpečiť, aby sa v slobodných a dôstojných podmienkach zdravým a normálnym spôsobom vyvíjalo telesne, duševne, mravne, duchovne a sociálne. Pri prijímaní zákonov hlavným hľadiskom majú byť najvlastnejšie záujmy dieťaťa.*“